

ПОРТРЕТИ

Пам'яті Петра Федоровича КЛЮЧКА

13 лютого 2016 року на 93 році життя пішов від нас у за-світи відомий учений-селекціонер, доктор сільськогосподарських наук, професор Петро Федорович Ключко. Народився Петро Федорович 21 жовтня 1923 року в селі Парасковія Харківської області в родині селянина. Навчався у Харківському сільськогосподарському інституті на агрономічному факультеті. Але за-

вершити навчання не вдалось — йшла війна, і молодий агроном був мобілізований до лав Радянської Армії. У 1944–1945 роках перебував на фронті, брав участь у бойових діях, був поранений. Після демобілізації з армії у 1946 році завершив навчання в інституті і отримав диплом агронома.

У Селекційно-генетичному інституті почав працювати з 1950 року, де він до цього проходив студентську виробничу практику. У відділі селекції кукурудзи молодий науковець починає активну дослідницьку і селекційну роботу з кукурудзою, гречкою і озимим житом під керівництвом відомого селекціонера професора О. С. Мусійка. У 1955 році П. Ф. Ключко успішно захищає кандидатську дисертацію. Молодий учений веде активну дослідницьку роботу в перспективних напрямках селекції кукурудзи і в 1966 році захищає докторську дисертацію. У 1971 році йому доручають керівництво лабораторією, яка активно досліджувала перспективні на той час проблеми, пов'язані з фізіолого-біохімічними, селекційно-генетичними та кормовими особливостями високолізинової кукурудзи з підвищеним умістом лізину.

Уже на той час Петро Федорович мав значні надбання в селекції кукурудзи. Ще у далекому 1955 році він та професор О. С. Мусійко разом створили видатний сорт силосної кукурудзи Одеська 10. Сорт вирізнявся надзвичайно високою врожайністю зеленої та силосної маси і був зареєстрований у 22 областях, краях та республіках колишнього СРСР. Його професійний досвід та інтуїція селекціонера відіграли значну роль у створенні в 1962 році сортолінійного гібрида

Одеський 27, який набув значного поширення, і в окремі роки його площі посіву у виробництві перевищували 2 млн гектарів.

Понад чверть століття — з 1946 і до початку 70-х років у Селекційно-генетичному інституті панувала концепція екстенсивного розвитку селекції кукурудзи, оскільки вона базувалася на створенні сортолінійних гібридів і сортів. І саме професор П. Ф. Ключко, усвідомлюючи перспективи і світові тенденції розвитку селекції кукурудзи, доклав рішучих зусиль задля переведення її на рейки міжлінійної гібридизації і, що особливо важливо, твердо та послідовно відстоював необхідність широкого розгортання в інституті робіт зі створення простих гібридів як найбільш високоврожайного типу культури. Практичним підтвердженням цих мудрих розрахунків досвідченого вченого і справжнім проривом у селекції кукурудзи в СГІ було створення і районування в період 1975–2000 років серії простих міжлінійних гібридів — Орбіта М (1976), Новинка (1977), Важний (1979), які за потенціалом зернової продуктивності відповідали рівню європейської селекції. У цей період у відділі під його керівництвом набули широкого розвитку фундаментальні розробки, присвячені актуальним питанням гетерозису, цитоплазматичної та генної стерильності, поліпшенню якості білка і зерна, селекції на цінні мутантні ознаки, підвищенню ефективності насінництва. Усього під його керівництвом створено і впроваджено у виробництво 36 гібридів і 3 сорти кукурудзи та сорт озимого жита.

Протягом багатьох років (1973–1988) П. Ф. Ключко очолював один з найбільших підрозділів Селекційно-генетичного інституту — відділ селекції та насінництва кукурудзи. Саме на цій посаді керівника численного наукового колективу розкрилися і знайшли плідне застосування його широка наукова ерудиція, глибокі знання теоретичних і практичних засад селекції кукурудзи та методики польового досліду, яскраво виявився його талант педагога і вихователя наукових кадрів. Під його керівництвом виконані та захищені 16 кандидатських і 1 докторська дисертації. Їхні автори і понині плідно працюють у багатьох наукових установах України.

П. Ф. Ключко є автором понад 250 наукових праць. Протягом багатьох років він був незмінним членом експертної комісії ВАК колишнього СРСР, очолював державні екзаменаційні комісії у вузах Одеси. Науково-педагогічну діяльність тісно пов'язував з активною пропагандою і впровадженням у виробництво досягнень сільськогосподарської і біологічної науки: тривалий час був членом редколегій журналів «Кукуруза и сорго», «Бюлетень СГІ», членом багатьох наукових, громадських та урядових організацій як відомий спеціаліст із селекції, генетики та агробіології кукурудзи.

Нагороджений бойовими орденами: Вітчизняної війни 1-го ступеня, «За відвагу», а також двома орденами «Знак Пошани» і 12 медалями, у тому числі 3 за бойові заслуги.

Перестало битись серце справжнього науковця і високопорядної людини, невтомного ентузіаста справи, якій він присвятив усе своє життя. З ним ми втратили талановитого вихователя наукової молоді, мудрого керівника й організатора селекції кукурудзи на Півдні України. Але колеги і вдячні учні продовжують благородну справу свого незабутнього Вчителя.

А. О. Белоусов,
завідувач відділу селекції
та насінництва кукурудзи
СГІ–НЦНС